

BULETINUL

UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE „CAROL I”

<https://buletinul.unap.ro>

Învățământ militar superior centrat pe rezultatele învățării cuantificabile

*Higher military education focused
on quantifiable learning outcomes*

Comandor prof.univ.dr. Lucian-Valeriu SCIPANOV*
Colonel dr. Alin BODESCU**

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: shcipio@yahoo.com

**Universitatea Națională de Apărare „Carol I”
e-mail: bodescu.alin@unap.ro

Abstract

Acest articol propune o serie de soluții potențiale privind adaptarea învățământului militar superior la tendințele educației, centrate pe rezultatele învățării. Acestea se bazează pe competențe militare specifice, astfel cum sunt recomandate de instituțiile naționale de specialitate, având ca scop adoptarea cerințelor Cadrului European al Calificărilor (EQF). Analiza noastră și modelul propus au ca bază Cadrul Sectorial al Calificărilor pentru Profesia de Ofițer Militar (SQF-MILOF), propus de Colegiul European de Securitate și Apărare (ESDC) și recunoscut de Comitetul Militar al Uniunii Europene în 2021. Relevanța acestei abordări derivă din faptul că sistemul utilizat de ESDC va sta la baza dezvoltării unui model bazat pe rezultatele învățării, adaptat cadrului național de pregătire a viitorilor comandanți și ofițeri de stat major. Ne propunem să dezvoltăm și să promovăm acest model, ca soluție aliniată la standardele europene în materie.

This article proposes potential solutions for adapting higher military education to the trends of education centered on learning outcomes. These solutions are based on specific military competences captured by national specialized institutions and aim to meet the requirements of the European Qualifications Framework (EQF). The analysis and proposed model are based on the Sectoral Qualifications Framework for the Military Officer Profession (SQF-MILOF), which was proposed by the European Security and Defence College (ESDC) and recognized by the Military Committee of the European Union in 2021. This approach is relevant because the ESDC system will serve as the basis for developing a model based on learning outcomes, adapted to the national framework for training future commanders and staff officers. The authors intend to promote this solution as one aligned with European standards.

Cuvinte-cheie:

învățământ militar superior; rezultatele învățării; reziliența sistemului de învățământ militar superior.

Keywords:

higher military education; learning outcomes; resilience of the higher military education system.

În cadrul acestui demers, ne-am propus să identificăm unele soluții cu privire la adaptarea învățământului militar superior la tendințele unui învățământ centrat pe rezultate ale învățării raportate la anumite competențe specifice domeniului militar, așa după cum sunt ele recomandate de instituțiile specializate naționale, urmărind adoptarea recomandărilor instituțiilor europene cu privire la profilul absolvenților, în raport de cadrul european al calificărilor (CEDEFOP 2017). Pentru domeniul militar, vom utiliza ca reper de dezvoltare a acestui demers Cadrul de calificări sectoriale pentru profesia de ofițer militar (ESDC 2021a), propus de Colegiul European de Apărare și Securitate (European Security and Defence College/ESDC), prin cele două volume, volumul 1 (ESDC 2021b, Vol. I) și volumul 2 (ESDC 2021c, Vol. II).

Învățământul militar superior are ca obiectiv primar pregătirea grupului țintă pentru profesia de ofițer, însă cadrul sectorial al calificărilor pentru profesia de ofițer se referă, în principal, la învățarea pe tot parcursul vieții, pentru ofițerii militari specialiști în domenii specifice securității și apărării. Relevanța demersului derivă din faptul că acest sistem european va sta la baza dezvoltării unui model axat pe rezultate ale învățării, adaptat cadrului național de pregătire a viitorilor ofițeri specialiști, pe care dorim să îl dezvoltăm și să îl promovăm, ca soluție la alinierea la standardele europene în materie a sistemului de învățământ militar superior.

Noutatea demersului nostru constă în faptul că vom propune un model de învățare pentru atingerea unor competențe, specifice unui spectru particular de manifestare și de valorificare a unor abilități de lucru relevante nivelului operativ întrunit, de conducere a forțelor, domeniu corespunzător profilului absolvenților noștri de master și, ulterior, de cursuri postuniversitare de conducere. Astfel, ne propunem să menținem linia directoare a cadrului european al calificărilor care este aplicabil, în sistemul de învățământ din Uniunea Europeană și NATO, tuturor formelor de învățare pe tot parcursul vieții/carierei ofițerului. Argumentul care stă la baza acestui demers este întărit de rezultatele unei analize comparative a unor modele utilizate de alte țări europene în procesul de învățământ militar superior. Dincolo de comparabilitatea cu modele din alte sisteme de învățământ militar european, considerăm că implementarea modelului propus de noi prezintă o serie de beneficii.

Primul beneficiu constă în faptul că ne aliniem unei tendințe europene de dezvoltare a învățământului militar superior, și aici ne referim la armonizare. De aici, derivă compatibilitatea și comparabilitatea cu programe de învățământ militar superior similare, dezvoltate de diferite țări aliate sau membre ale UE.

Al doilea beneficiu constă în valorificarea unor oportunități de educație și de formare propuse de diferite țări, cadru oferit de programele Erasmus, neexploatat astăzi de sistemul de învățământ militar superior la nivel de master. De aici, remarcăm faptul că se va facilita recunoașterea formării echivalente, efectuate într-o altă țară membră a UE.

Al treilea beneficiu este reprezentat de contribuția acestui model la crearea unei culturi comune de securitate și apărare. Milităm, astfel, pentru conturarea unei școli naționale de gândire care să ofere viitorilor noștri absolvenți posibilitatea de a-și manifesta aptitudinile, dezvoltate ca urmare a competențelor dobândite pe timpul formării de bază, dar și a formării continue pe tot parcursul vieții.

Cadrul de calificări sectoriale pentru profesia de ofițer militar (Sectoral Qualifications Framework – Military Officer Profession – SQF-MLOF)

SQF-MILOF a fost elaborat de către un grup de lucru, sub egida ESDC, la solicitarea Comitetului Militar al Uniunii Europene, la care au participat reprezentanți din 21 de state membre și numeroși experți aparținând instituțiilor europene, instituțiilor de învățământ superior neafiliate, organizațiilor nonguvernamentale sau independenți. Acest pachet de produse a fost evaluat de o echipă de experți internaționali, fiind validat de statele membre și recunoscut de Consiliul Uniunii Europene, care a însărcinat ESDC să *elaboreze, să mențină și să promoveze SQF-MILOF* ([EUR-Lex 2020](#), art. 4 (m)).

SQF-MILOF nu este doar o taxonomie de rezultate ale învățării (deși acesta este principalul produs), ci este un pachet de produse, la dispoziția instituțiilor responsabile cu managementul resurselor umane sau a celor de învățământ și formare profesională militară. SQF-MILOF, prin profilul de competențe pe care îl propune, ajută managerii de resurse umane să elaboreze standardele ocupaționale și pe beneficiarii programelor de învățământ să scrie profilul absolventului. Prin curriculum de bază (MILOF-CORE), instituțiile de învățământ și formare profesională pot elabora rezultatele învățării pentru diverse programe, utilizând un limbaj standardizat și agreat la nivelul UE.

SQF-MILOF este aliniat perfect la Cadrul de calificări europene (EQF), descriptorii SQF-MILOF fiind o adaptare la profesia de ofițer militar a descriptorilor EQF. Ținând cont de scopul limitat al acestuia (doar profesia de ofițer), cadrul a fost elaborat pe patru niveluri de complexitate care corespund nivelelor 5-8 al EQF.

Astfel, nivelul 1 SQF-MILOF corespunde nivelului 5 EQF, nivelul 2 SQF-MILOF corespunde nivelului 6 EQF, nivelul 3 SQF-MILOF corespunde nivelului 7 EQF, iar nivelul 4 SQF-MILOF corespunde nivelului 8 EQF. Similar EQF, SQF-MILOF este un cadru care acoperă învățarea care se desfășoară continuu, pe tot parcursul vieții și în orice context: formal, informal sau nonformal.

Însă ceea ce aduce în plus SQF-MILOF față de EQF, datorită caracterului său sectorial, este descompunerea rezultatelor învățării pe niveluri de operații (de la tactic la strategic) prin curriculum de bază (MILOF-CORE). În acest fel, compararea a două calificări este mult mai precisă și se realizează nu numai în baza nivelului

SQF-MILOF (1, 2, 3 sau 4), dar și a focusului militar al acestora (tactic, operativ sau strategic), descris de MILOF-CORE. De exemplu, este irelevant să compar două programe de master, doar pe baza nivelului 3 SQF-MILOF (7 EQF), atât timp cât un program este orientat la nivel tactic, iar celălalt la nivel operativ.

Scopul principal al proiectului (SQF-MILOF) a fost acela de a oferi statelor membre un instrument inclusiv, un reper față de care calificările lor militare să poată fi comparate. Această ambiție va fi atinsă atunci când toate calificările militare ale statelor membre vor fi „nivelate” și încărcate în baza de date destinată special a ESDC.

Rezultatele învățării

În cadrul acestui capitol, ne propunem să identificăm unele particularități ale *rezultatelor învățării* așa cum sunt ele exprimate în bibliografia și legislația națională și internațională. Rezultatele învățării reprezintă „ceea ce o persoană cunoaște, înțelege și este capabilă să facă la finalizarea procesului de învățare” (Parlamentul României 2011). Cadrul european al calificărilor definește rezultatele învățării ca acele enunțuri privind ceea ce un cursant știe, înțelege și este capabil să facă la finalizarea unui proces de învățare, denumite în termeni de cunoștințe, abilități și responsabilitate și autonomie (EUR-Lex 2017). În contextul prezentat, se poate înțelege că rezultatele învățării sunt definite sub formă de cunoștințe, abilități, autonomie și responsabilitate, în urma unui proces educațional de predare-învățare.

Rezultatele învățării stau la baza Cadrului Național al Calificărilor care permite recunoașterea, măsurarea și relaționarea tuturor rezultatelor învățării, dobândite în contexte de învățare formale, nonformale și informale, și asigură coerența calificărilor și a titlurilor certificate (Parlamentul României 2011). Cu alte cuvinte, calificările sunt rezultatul formal al unui proces de evaluare și de validare din partea unei autorități competente și indică faptul că rezultatele învățării sunt corespunzătoare unor standarde specifice. Rezultatele învățării „stau la baza recunoașterii învățării anterioare: experiențe, cunoștințe, abilități, atitudini și competențe pe care o persoană le-a dobândit ca rezultat al învățării formale, nonformale sau informale, care sunt evaluate prin raportare la un anumit set de norme, obiective sau rezultate ale învățării.” (Parlamentul României 2011; Parlamentul României 2021)

Din analiza celor două concepte (rezultate ale învățării și calificări), se observă că acestea se interrelaționează printr-un proces complex de evaluare, validare și certificare. Evaluarea rezultatelor învățării reprezintă procesul prin care se constată dobândirea cunoștințelor și abilităților. Validarea reprezintă procesul prin care se confirmă că rezultatele învățării dobândite au fost evaluate și corespund cerințelor specifice pentru o unitate de învățare. Certificarea rezultatelor învățării reprezintă procesul prin care se confirmă în mod formal calificarea, faptul că au fost dobândite cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie, după un proces de evaluare. În

urma acestui proces, de regulă se dobândește un act doveditor, de tip certificat, diplomă, emis de o instituție abilitată, recunoscută național sau internațional. Aceasta se confirmă printr-o diplomă sau un certificat, emis de instituții desemnate. Rezumând, rezultatele învățării pot fi identificate doar în urma procesului de învățare, prin evaluări, validări, certificări, procesul fiind finalizat prin realizarea unei corespondențe a rezultatelor învățării cu competențele demonstrate la locul de muncă.

În acest context, existența cadrului formal prin care rezultatele învățării sunt recunoscute la nivel internațional, prin aplicarea unui set comun de criterii de evaluare și recunoaștere reciprocă, reprezintă un pas important spre interoperabilitatea competențelor la nivel european. „Rezultatele învățării stau la baza diplomei europene comune, care este propusă a fi acordată la nivel național și care atestă rezultatele învățării obținute în cadrul cooperării transnaționale între mai multe instituții, precum alianțele universităților europene, bazându-se pe un set comun de criterii.” (Comisia Europeană 2021)

Într-o altă abordare națională, descoperim valoarea rezultatelor învățării în contextul asigurării calității. Astfel, „asigurarea calității include informații despre situații, aporturi, procese și rezultate, punând în același timp accentul pe efecte și pe rezultatele învățării.” (Guvernul României 2000)

Ca urmare a reperelor bibliografice prezentate, putem remarca faptul că generalizarea principiilor învățământului centrat pe student solicită introducerea la scară largă a rezultatelor învățării ca element cheie a designului curricular, evaluării învățării și acreditării programelor. Această paradigmă se disociază de învățământul bazat pe obiective și conținut, în care profesorul este central și măsura rezultatelor studenților. În concluzie, rezultatele învățării nu sugerează calea, modalitatea și nici măcar conținutul, ci finalitatea măsurabilă a procesului de învățare. Cum se ajunge la acea finalitate poate diferi de la un profesor la altul, de la o școală la alta și chiar de la un student la altul.

Un posibil model de program de studii

Modelul propus are la bază următoarele elemente, surprinse de SQF-MILOF, în concordanță cu sistemul de clasificare ESCO (*European Skills, Competencies, Qualifications and Occupations*) (ESDC 2021a, 10-12):

Context organizațional/nivel al operațiilor: întrunit operativ.

Modelul absolventului: în acest context organizațional și la acest nivel al operațiilor, ofițerii conduc unități și mari unități de arme întrunite, oferă consiliere și sprijin comandanților de nivel superior în planificarea și desfășurarea operațiilor întrunite, la nivel de componentă tactică și operativ, planifică sprijinul logistic, desfășoară și supervizează instruirea, supraveghează bunăstarea trupelor, administrarea și managementul echipamentelor.

Audiență: ofițeri din toate categoriile de forțe, promovabili la gradul de locotenent-colonel.

Domenii de competență cheie la nivel operativ întrunit (am **subliniat** competențele relevante modelului analizat de noi în acest articol):

- **Membru al profesiei militare: planifică și conduce operații militare; identifică amenințările de securitate;** asigură securitatea informațiilor; cooperează cu organizații, agenții și parteneri civili; **evaluatează riscurile;** asigură respectarea și implementarea politicilor și conceptelor; **consiliază asupra capabilităților și limitărilor forțelor; analizează amenințările potențiale la adresa securității naționale;**
- **Tehnician militar: planifică forța;** gestionează sisteme administrative și bugete, supervizează mentenanța echipamentelor și tehnicii militare; testează strategii de siguranță, **sprijină activitatea logistică;**
- **Lider și factor de decizie: conduce și comandă structuri militare; consiliază superiorii cu privire la operațiile militare;** delegă competențe; gestionează schimbarea;
- **Rol-model pentru luptă: susține imperativele etice și morale;**
- **Comunicator: redactează și prezintă comunicări militare; negociază și mediază situații conflictuale; comunică cu diverse audiențe;** interacționează, comunică și colaborează prin intermediul tehnologiilor digitale;
- Instructor/mentor: supervizează instruirea trupelor și managementul resurselor umane;
- Gânditor critic și cercetător: cercetează științific domeniul militar; articulează nevoile de informații, identifică și obține date digitale;
- Actor de securitate internațională și diplomat: cooperează cu organizații, agenții și parteneri internaționali; consiliază superiorii cu privire la elaborarea politicilor de securitate internaționale.

Profilul de competență prezentat mai sus este unul exhaustiv, cuprinzând toate competențele unui ofițer capabil să opereze la acest nivel, însă el poate fi adaptat și configurat pentru publicul audiență țintă de către beneficiar. Pentru modelul nostru, am **subliniat** doar acele competențe care vor face obiectul profilului absolventului. Pe baza acestui profil de competență, instituția de învățământ elaborează rezultatele învățării, grupate pe discipline sau module și care formează curriculum.

Pentru modelul propus, am elaborat un program, care, din punct de vedere funcțional, este organizat pe 11 discipline: (1) întrebuințarea forțelor pe spectrul complet al operațiilor, (2) procesul de luare a deciziilor, (3) planificare operațională, (4) strategii și politici de securitate națională și internațională, (5) sprijinul forței, (6) C4ISR, securitate cibernetică, (7) leadership militar, (8) etica utilizării forței, reguli de angajare și protecția civililor, (9) istorie militară, (10) probleme de gen și (11) culturale. Rezultatele învățării, descrise în tabel, au fost selectate din cadrul tabelar de la pagina 34, SQF-MILOF, vol.1 (*SQF-MILOF Proper*) și sunt scrise la nivelul programului. La nivel de disciplină, unitate de învățare, rezultatele învățării

se pot detalia utilizând cadrul tabelar (MILOF-CORE) de la paginile 31-54, din SQF-MILOF, vol. 2. Temporal și organizațional, programul se desfășoară în patru faze: inițială, intermediară 1, intermediară 2 și finală. Programul este raportat la nivelul general SQF-MILOF 2, iar focusul militar este OPERATIV/JOINT. Determinarea nivelului SQF-MILOF și a focusului militar se realizează pe baza unui proces de nivelare, descris la pagina 39, din SQF-MILOF, vol. 1.

Am analizat, ca reper de comparare, un program similar, organizat de o instituție de învățământ din Italia, Centre for Defence Higher Studies. În acest exemplu, Centre for Defense Higher Studies (CASD) – Joint Services Staff College Italia (ISSMI) a urmat cei cinci pași ai procesului de nivelare la SQF-MILOF și de definire a focusului militar (Levelling national military qualifications to SQF-MILOF and defining the military focus), pentru programul Advanced Joint Staff Course, astfel:

Pasul 1 - Identifică calificarea militară națională (NMQ) și elementele sale constitutive;

Pasul 2 - Identifică rezultatele cheie ale învățării (KLO) ale NMQ în domeniile de competență de bază pentru a atinge obiectivul general al NMQ;

Pasul 3 - Relaționează KLO-urile NMQ cu rezultatele învățării din domeniile de învățare relevante în focus MILOF-CORE și la nivelul SQF-MILOF corespunzător;

Pasul 4 - Determină nivelul SQF-MILOF al NMQ;

Pasul 5 - Determină focusul militar al NMQ.

În esență, ca urmare a acestui proces, Advanced Joint Staff Course, organizat de Centrul pentru Studii Superioare de Apărare/Centre for Defense Higher Studies (CASD) – Joint Services Staff College (ISSMI), a fost nivelat la nivelul 2 SQF-MILOF, axat pe nivelul întrunit.

TABELUL 1 Model de elaborare a rezultatelor învățării pe baza competențelor

Nivel SQF-MILOF	Faza	1 Inițială	2 Intermediară 1	3 Intermediară 2	4 Finală
1	Focus MILOF-CORE	Tactic	Operativ		
	Rezultatele învățării • Cunoștințe • Abilități • Responsabilitate și autonomie	<ul style="list-style-type: none"> Cunoștințe comprehensive și specializate Un set comprehensiv de abilități cognitive și practice necesare dezvoltării diferitelor opțiuni și planuri de implementare a sarcinilor și acțiunilor militare la nivelul... Exercitarea limitată a funcțiilor de comandă și control al activităților militare într-un mediu fluid, imprevizibil, în continuă schimbare 			
2	Focus MILOF-CORE		Tactic	Operativ	Strategic
	Rezultatele învățării • Cunoștințe • Abilități • Responsabilitate și autonomie		<ul style="list-style-type: none"> Cunoștințe avansate ale nivelului...care implică o înțelegere critică a teoriei și principiilor științei și artei militare Abilități avansate, care demonstrează inovația necesară pentru a rezolva probleme complexe, imprevizibile în aplicarea științei și artei militare Exercită comanda și controlul activităților și sarcinilor tactice și tehnice complexe, asumându-și responsabilitatea pentru luarea deciziilor în circumstanțe neprevăzute 		
3	Focus MILOF-CORE			Tactic	Operativ
	Rezultatele învățării • Cunoștințe • Abilități • Responsabilitate și autonomie			<ul style="list-style-type: none"> Cunoștințe înalt specializate ale nivelului... ca bază a gândirii originale intercategoriale de forțe și multidomeniu Abilități specializate de rezolvare a problemelor necesare consilierii și dezvoltării de noi cunoștințe și proceduri și integrării cunoștințelor din diferite arme/specialități și categorii de forțe Gestionează și transformă sarcini și activități militare complexe în contexte imprevizibile, cu consecințe strategice. Își asumă responsabilitățile de conducere și management al unităților și marilor unități militare 	

În continuare, ca urmare a rezultatului analizei anterior prezentate și ca urmare a experienței noastre în domeniul educațional, prezentăm un model de elaborare a rezultatelor învățării, corelate cu competențele specifice, dobândite gradual, de la nivel tactic la nivel strategic.

În modelul prezentat, problemele de învățat, descrise ca rezultate ale învățării (cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie), sunt repartizate pe faze (de la 1 la 4), iar în cadrul fazelor, pe niveluri ale operațiilor (de la tactic la strategic) și pe niveluri de complexitate (de la 1 la 3). De aici, rezultă că, deși nivelul global al programului este 2, programul va include și sesiuni de complexitate mai mare (de exemplu, nivel 3, în faza 3 și 4), dar și de complexitate mai mică (de exemplu, nivel 1 în faza 1 și 2) și care vor avea un caracter introductiv, informativ sau general și o pondere mai mică în economia programului. Învățarea se realizează progresiv, incremental, pentru a fixa și a crește treptat complexitatea acesteia. La nivelul programului, complexitatea este exprimată prin atributele rezultatelor (comprehensiv, avansat sau înalt specializat). La nivelul disciplinei sau al unității de învățare, complexitatea învățării este exprimată de verbele de acțiune care ajută la măsurarea comportamentului studentului la sfârșitul procesului de învățare (descrie, examinează, analizează elaborează etc.).

În faza 1 (inițială), studentul/cursantul învață în cadrul diverselor discipline, concentrate la nivel tactic, nivel introductiv/comprehensiv (nivel 1 SQF-MILOF). În această fază, studentul/cursantul va dobândi o serie de competențe specifice funcțiilor unui comandament de nivel tactic și ale modulelor funcționale pe medii de acțiune, inclusiv pe cele de sprijin. Studentul/cursantul este capabil să explice principiile folosirii în luptă a subunităților și unităților aparținând unei categorii de forțe la nivel tactic, în conformitate cu doctrina națională, pe un spectru larg de operații.

În faza 2 (intermediară 1), studentul/cursantul învață în cadrul diverselor discipline, concentrate la nivel operativ, nivel introductiv/comprehensiv (nivel 1 SQF-MILOF) și la nivel tactic, nivel avansat (nivel 2 SQF-MILOF). În această fază, studentul/cursantul va dobândi o serie de competențe de analiză a mediului de acțiune și va finaliza dobândirea procedurilor de sprijin de luptă, aferente mediilor de acțiune, cu un nivel avansat. Este capabil să descrie posibilitățile de folosire în luptă a diferitelor categorii de forțe și specializări militare și poate analiza factorii care produc efecte la nivel operativ.

În faza 3 (intermediară 2), studentul/cursantul învață în cadrul diverselor discipline, concentrate la nivel operativ, nivel avansat (nivel 2 SQF-MILOF) și la nivel tactic, nivel înalt specializat (nivel 3 SQF-MILOF). În această fază, studentul/cursantul va dobândi o serie de competențe de integrare a procedurilor de planificare la nivel întrunit. Este în măsură să utilizeze principiile angajării unităților și structurilor la nivel operativ într-un context multinațional întrunit, în conformitate cu doctrina națională și multinațională, pe un spectru larg de operații.

În faza 4 (finală), studentul/cursantul învață în cadrul diverselor discipline, concentrate la nivel strategic, nivel avansat (nivel 2 SQF-MILOF) și la nivel operativ, nivel înalt specializat (nivel 3 SQF-MILOF). În această fază, studentul/cursantul va dobândi o serie de competențe de integrare a proceselor de planificare și a funcțiilor luptei și operației la nivel tactic și operativ într-un context de planificare de nivel strategic. Este capabil să evalueze critic capacitățile specifice categoriilor de forțe, terestre, navale, aeriene, contribuția lor la desfășurarea operației întrunită, să repartizeze, să aloce resurse în mod corespunzător și să propună modalități de implementare a obiectivelor, în coordonare cu toți actorii relevanți. Aplică principiile procesului de planificare la nivel întrunit pentru un spectru larg de operații.

Plecând de la acest model, vom prezenta, în continuare, un model de elaborare a rezultatelor învățării, la nivelul unei discipline/unități funcționale, care să reprezinte un punct de plecare în demersul instituțional militar superior de armonizare a programelor analitice pe aceste criterii.

Model de elaborare a rezultatelor învățării pentru o disciplină

În această etapă a demersului nostru, vom expune un exemplu de elaborare a rezultatelor învățării pentru o disciplină (Employment of forces – Full Spectrum Operations). Vom valorifica reperatele pe care se fundamentează curriculum unui program care valorifică rezultatele învățării, așa după cum au fost ele prezentate anterior acestei etape.

Plecând de la modelul anterior, bazat pe cele patru faze și trei niveluri de complexitate a învățării, care reflectă creșterea graduală a nivelului aferent competențelor, de la competențe inițiale la cele finale, în corespondență cu nivelul de complexitate

TABELUL 2 Model de elaborare a rezultatelor învățării pentru disciplina Employment of forces – Full Spectrum Operations (text original, în limba engleză)

Nivel SQF-MILOF	Faza	1 Inițială	2 Intermediară 1	3 Intermediară 2	4 Finală
1	Comprehensiv	Tactic	Operativ		
	Rezultatele învățării	Discuss the organisation and basic principles of employing forces at the service level.	Describe the possibilities of the different services, equally the composition and force enablers and multipliers at the operational level.		
2	Avansat		Tactic	Operativ	Strategic
	Rezultatele învățării		Explain the principles of employing combined arms forces at the tactical level in accordance with national /multinational doctrine, across the full spectrum of operations > Explain the tactics, techniques and procedures specific to the particular service for the full spectrum of operations at national /multinational levels with realistic consideration of the possibilities of the different branches.	Explain the principles of employing units and formations at the operational level in a joint multinational context, in accordance with national /multinational doctrine, across the full spectrum of operations.	Analyse the strategic employment of armed forces as part of an integrated crisis response architecture at national and multinational levels.
3	Înalt specializat			Tactic	Operativ
	Rezultatele învățării			Explore the requirements / conditions of integrating the effects of fire, influence and manoeuvre in joint operations > Balance own resources, the environment and the opponent to achieve the assigned tasks within a tactical framework, ensuring freedom of action for subordinate formations.	Critically assess the service-specific capabilities, organization and specific activities that they conduct as part of a joint force, apportion / allocate resources accordingly and propose ways to implement objectives in coordination with all relevant actors > Apply the principles of operational art throughout the full spectrum of operations.

a procesului de predare-învățare, de la grad de complexitate 1 la gradul de complexitate 3, prezentăm următorul model, elaborat pe baza curriculumului de bază (*MILOF-CORE*) de la paginile 31-54, din SQF-MILOF, vol. 2.

Din analiza celor patru faze pe care ne bazăm în dezvoltarea unei discipline, se poate remarca faptul că învățarea de-a lungul programului urmează un parcurs progresiv în ceea ce privește atât complexitatea învățării (pe verticală, de la 1 la 3), cât și focusul operațional (pe orizontală și diagonală, de la nivelul tactic la strategic). Pe orizontală, se observă că abordarea nivelului de operații este crescătoare, de la tactic la operativ și strategic, la același nivel de complexitate a învățării. Pe verticală, nivelul de complexitate a învățării crește cu fiecare fază, iar nivelul operațiilor alternează.

Este important de remarcat că, la nivel disciplină/unitate de învățare, rezultatele învățării nu mai sunt formulate pe cele trei domenii (cunoștințe, abilități, responsabilitate și autonomie), deoarece este dificil de diferențiat în ce categorie se încadrează un rezultat al învățării, ceea ce ar complica inutil, pentru instructor/profesor, planificarea instruirii. În plus, din punctul de vedere al evaluării învățării, diferențierea rezultatelor învățării pe cele trei domenii nu ajută, deoarece acestea sunt de multe ori combinate ([CEDEFOP 2017](#)). Este de remarcat modul de construire a rezultatelor învățării. Complexitatea învățării este reflectată de verbul, contextul și standardele regăsite în textul rezultatului învățării, iar focusul militar este exprimat prin condițiile specifice nivelului urmărit.

Concluzii

Formarea profesională continuă a ofițerilor este în strânsă legătură cu relația și corespondența dintre grade, vârstă, forma de pregătire la care accede, nivelul structurii pentru care se pregătește, competențele necesare nivelului aferent formei de pregătire. În condițiile în care ofițerii noștri se pregătesc pentru a deveni ofițeri de stat major, locuitori de comandant sau comandanți de structuri, de la nivel tactic la întrunit, cu previziune spre nivelul superior de planificare, Brigadă/Bg, Divizie/Div, Corp/C, Componente operaționale, comandament întrunit, comandamente multinaționale etc., aceștia au nevoie de o pregătire preliminară minimă. Formele de pregătire necesare acestui grup-țintă sunt cursurile de stat major, masterat de conducere, studii ulterioare aprofundate, conducere strategică, Colegiul Național de Apărare. Modelul de pregătire prezentat în acest articol are o relevanță generică și poate fi utilizat ca o componentă atât a unui program de master, cât și a unui curs de carieră la nivel operativ întrunit.

Pe baza acestui demers, în care am intenționat să reliefăm corelația dintre competențe și rezultatele învățării, dar și diviziunea muncii în elaborarea acestor elemente de planificare a carierei și învățării, prezentăm la final o serie de concluzii și propuneri, menite să contribuie la reziliența sistemului militar superior și la armonizarea conținuturilor programelor analitice pentru nivelul întrunit.

1. Se impune necesitatea distincției dintre competențe și rezultatele învățării. Competențele sunt stabilite de angajator, iar rezultatele învățării sunt stabilite de sistemul de învățământ, pe baza competențelor. Am constatat faptul că, în general, programele de învățământ fac referire la competențe, și nu la rezultatele învățării. Acest aspect impune stabilirea unui cadru organizatoric necesar actualizării planurilor de învățământ astfel încât actualele competențe să fie transpuse în rezultatele învățării, pe baza modelului propus de noi.
2. Este necesară uniformizarea procesului educațional militar superior național prin facilitarea dobândirii unor competențe specifice, conform tendinței europene de dezvoltare a învățământului militar. Aici, susținem introducerea, începând cu anul 2024, în programa masterului de conducere, a unor teme, iar la cursul de operații întrunite, a unei discipline distincte în domeniul apărării UE, ca cerință derivată din proiectul european EU War College.
3. Adoptarea modelului propus poate facilita recunoașterea calificării de ofițer de stat major nivel înrunit și realizarea de schimburi de cursanți între instituții din țările membre ale NATO și UE cu programe similare.
4. Adoptarea acestui mod de elaborare a programelor de studii, indiferent de nivel și valoare academică, poate contribui la formarea unei școli naționale de gândire, orientate pe student prin rezultatele învățării, și poate contribui, pe plan european, la crearea unei culturi comune de securitate și apărare.
5. Modelul propus de noi contribuie la satisfacerea cerințelor beneficiarului și aliniaza învățământul militar superior național la cerințele unui învățământ militar european modern al viitorului.

Referințe

CEDEFOP. 2017. "Defining, writing and applying learning outcomes. A European handbook." https://www.cedefop.europa.eu/files/4156_en.pdf.

Comisia Europeană. 2021. „Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul economic și social european și Comitetul regiunilor privind o strategie europeană pentru universități.” https://www.cdep.ro/eu/examinare_pck2015.fisa_examinare?eid=676.

ESDC. 2021a. "Sectoral Qualifications Framework for the Military Officer Profession – SQF-MILOF." <https://esdc.europa.eu/documentation/the-sectoral-qualifications-framework-for-the-military-officer-profession-sqf-milof-package/>.

—. 2021b. "Sectoral Qualifications Framework for the Military Officer Profession – SQF-MILOF Volume I." <https://data.europa.eu/doi/10.2871/37724>.

—. 2021c. "Sectoral Qualifications Framework for the Military Officer Profession – SQF-MILOF Volume II." <https://data.europa.eu/doi/10.2871/352713>.

EUR-Lex. 2017. „Recomandarea Consiliului din 22 mai 2017 privind Cadrul european al calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții și de abrogare a Recomandării Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind stabilirea Cadrului european al calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții.” [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32017H0615\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32017H0615(01)).

—.2020. ”Council Decision (CFSP) 2020/1515 of 19 October 2020 establishing a European Security and Defence College, and repealing Decision (CFSP) 2016/2382.” <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32020D1515>.

Guvernul României. 2000. „Ordonanța Guvernului nr. 129/2000 privind formarea profesională a adulților, republicată, cu modificările și completările ulterioare.” <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/24105>.

Parlamentul României. 2011. „Legea educației naționale nr. 1.” https://www.edu.ro/sites/default/files/legea-educatiei_actualizata%20august%202018.pdf.

—. 2021. „LEGEA nr. 164, din 18 iunie 2021 privind acceptarea Convenției globale pentru recunoașterea calificărilor din învățământul superior, adoptată la Paris la 25 noiembrie 2019.” <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/243387>.